بسم الله الرحمن الرحيم

ސިވިލް ކޯޓު
މާލެ
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 4118/Cv-C/2019

ޤަޟިއްޔާގެ ބާވަތް: ބިމާއި އިމާރާތް ކުއްޔަށް ދިނުމާއިބެހޭ މައްސަލަ

މައްސަލަ އައިގޮތުގެ ބަޔާން: މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފޯމުން

ދަޢުވާކުރާ ފަރާތް: ސްޓޭޓް ޓްރޭޑިންގ އޯގަނައިޒޭޝަން ޕީއެލްސީ، އެސް.ޓީ.އޯ ހެޑް އޮފީސް / މާލެ

(ރަޖިސްޓްރޭޝަން ނަންބަރު C-186/2001)

ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތް: ކޮމްފޯޓް ޓްރޭޑިންގ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް، މ. ޕޮލްރިއާ / މާލެ

(ރަޖިސްޓްރޭޝަން ނަންބަރު C-0819/2016)

ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު
03 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1441
31 އޮކްޓޫބަރު 2019

ނިމުނު ތާރީޚު
18 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1443
23 ނޮވެމްބަރު 2021

ދައުވާގެ ހުލާސާ

މިއީ، ސްޓޭޓް ޓްރޭޑިންގ އޯގަނައިޒޭޝަން ޕީއެލްސީއާއި، ކޮމްޕޯޓް ޓްރޭޑިންގ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް އާދެމެދު 27 މެއި 2018 ގައި ވެފައިވާ ނަންބަރު 60-BD/CON/2018/351 އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އެސް.ޓީ.އޯ ހާބަރ ފުޑްކޯޓް ޔުނިޓް 16 ކޮމްޕޯޓް ޓްރޭޑިންގ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ކުއްޔަށް ދޫކޮށްފައިވާއިރު، އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ކުލި ނުދައްކާތީ، ތަކުރާރުކޮށް ކުލި ދައްކަން އެންގުމުންވެސް ކުލި ދައްކާފައިނުވާތީ، 07 މެއި 2019 ގައި ޔުނިޓް 16 ހުސްކުރުމަށް 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ނޯޓިހެއް ދީފައިވަނިކޮށް، ކޮމްޕޯޓް ޓްރޭޑިންގ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްއިން އެދިގެން ކުލި ދައްކަން އިތުރު މުހުލަތެއް ދިނުމުންވެސް ކުލި ދައްކާފައިނުވާތީ، ޔުނިޓް 16 ހުސްކުރުމަށްފަހު، ސްޓޭޓް ޓްރޭޑިންގ އޯގަނައިޒޭޝަން ޕީއެލްސީ އާ ހަވާލުކޮށްދިނުމަށާއި، ޔުނިޓް 16 ހުސްކޮށް ހަވާލުކުރާ ދުވަހާ ހަމައަށް ކުއްޔާއި މެއިންޓެނަންސް ފީ ގޮތުގައި ދައްކަންޖެހޭ ނުދައްކައިވާ ފައިސާއާއި، ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތުގައި ނުދެއްކުމުގެ ސަބަބުން އަރަމުންދާ ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާއާއި، [illegible] ކަރަންޓް ބިލު ނުދައްކާފައިވާތީ، އެ ބިލުތަކާއި ފައިސާ [illegible] އަދި ސްޓޭޓް ޓްރޭޑިންގ އޯގަނައިޒޭޝަން ޕީއެލްސީގެ ފަރާތުން ކޮމްޕޯޓް ޓްރޭޑިންގ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ މައްޗަށް ދައުވާކޮށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައެކެވެ.

ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް

-1 ސްޓޭޓް ޓްރޭޑިންގ އޯގަނައިޒޭޝަން ޕީއެލްސީއާއި، ކޮމްޕޯޓް ޓްރޭޑިންގ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް އާދެމެދު 27 މެއި 2018 ގައި ވެފައިވާ ނަންބަރު 60-BD/CON/2018/351 އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އެސް.ޓީ.އޯ ހާބަރ ފުޑްކޯޓް ޔުނިޓް 16 ކޮމްޕޯޓް ޓްރޭޑިންގ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ކުއްޔަށް ދޫކޮށްފައިވާއިރު، އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ކުލި ނުދައްކާތީ، ތަކުރާރުކޮށް ކުލި ދައްކަން އެންގުމުންވެސް ކުލި ދައްކާފައިނުވާތީ، 07 މެއި 2019 ގައި ޔުނިޓް 16 ހުސްކުރުމަށް 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ނޯޓިހެއް ދީފައިވަނިކޮށް، ކޮމްޕޯޓް ޓްރޭޑިންގ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްއިން އެދިގެން ކުލި ދައްކަން އިތުރު މުހުލަތެއް ދިނުމުންވެސް ކުލި ދައްކާފައިނުވާތީ، ޔުނިޓް 16 ހުސްކުރުމަށްފަހު، ސްޓޭޓް ޓްރޭޑިންގ އޯގަނައިޒޭޝަން ޕީއެލްސީ އާ ހަވާލުކޮށްދިނުމަށާއި، ޔުނިޓް 16 ހުސްކޮށް ހަވާލުކުރާ ދުވަހާ ހަމައަށް ކުއްޔާއި މެއިންޓެނަންސް ފީ ގޮތުގައި ދައްކަންޖެހޭ ނުދައްކައިވާ ފައިސާއާއި، ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތުގައި ނުދެއްކުމުގެ ސަބަބުން އަރަމުންދާ ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާއާއި، [illegible] ކަރަންޓް ބިލު ނުދައްކާފައިވާތީ، އެ ބިލުތަކާއި ފައިސާ [illegible] އަދި ސްޓޭޓް ޓްރޭޑިންގ އޯގަނައިޒޭޝަން ޕީއެލްސީގެ ފަރާތުން ކޮމްޕޯޓް ޓްރޭޑިންގ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ މައްޗަށް ދައުވާކޮށްފައިވެއެވެ.

2- ސްޓޭޓް ބޭންކުގެ އޯގަނައިޒޭޝަން ޕޮލިސީގެ ފަރާތުން ކޯޕޮރޭޓް ބޭންކިންގ ޕްރޮސީޖަރ ޑިޕާޓްމަންޓުގެ މެނޭޖަރ ދައުވާކޮށް ހުށަހެޅި މި ޝަރީޢަތަށް ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން އިންކާރުކުރައްވައެވެ. ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން މި ދައުވާއަށް އިންކާރުކުރައްވަމުން ބަޔާންކުރައްވަނީ، ދައުވާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ލޯން (އެސް.ބީ.އެމް ހޯމް ލޯން ޕްރޮޑަކްޓް ނަމްބަރު 16) ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ކުއްޔަށްދިނުމަށް އިމާރާތްކުރުމަށް ނުވަތަ ގެސްޓްހައުސް ހިންގުމުގެ މަޤްޞަދުގައި، ރަށެއްގައި ހުރި ބިމާއި ގުޅިގެން އެންމެހައި އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރެއްވުމުން، ބަނދަރުގައި ހުރި ބިމަކީ ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ގެންގުޅުއްވާކަމަށާއި، އަދި އެފަދަ އެއްވެސް އެއްޗަކާއި އަނގަބަހުން ވެއްޖެ ތަކެތި ބަލާ ބާނަށް ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ވިއްކާފައިނުވާކަމާއި، ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެއްބަސްވުން ނިމުމަކާނުލާ ގޮތަށް ބަދަލުކުރަމުން ބޭނުންނުކުރެވިގެން އޮތުމުން، މިދައުވާގައި ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ހުކުމްކުރުން އެދުން ވަކި ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ދައްކަންޖެހޭ ގޮތެއް ހުށަހެޅި ނޫންކަމަށެވެ.

3- ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން މިދައުވާއަށް ޖަވާބުދީ ދެއްވި ވާހަކަތަކުން، އެސް.ބީ.އެމް ހޯމް ލޯން ޕްރޮޑަކްޓް ނަމްބަރު 16 ކުއްޔަށް ދިނުމާ ގުޅޭގޮތުން ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ނަންބަރު 60-BD/CON/2018/351 އެއްބަސްވެ، މި އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އެ ނަމްބަރު ކުއްޔަށް ދޫކުރާ ގޮތަށް ދެބަސްވުމުގައި ސޮއިކޮށްފައިވާކަމާއި، ދެބަސްވުމުގެ އޮތީ، ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެ ނަމްބަރުގައި ހުރި ބިމުގައި ބިނާކުރެއްވުމުގެ، ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް އެކަމަށް ބިމާއި ފެށުން މަސައްކަތް ނުވަތަ ހެދުމަށްފައިވާވުމުން، ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް އެވަގުތުން ބަލާ ކުއްޔަށްދިނުމުގެ މަޤްޞަދު ޙާޞިލުވެފައި ނުވާތީ، ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެއްބަސްވުމާ ހިލާފަށް އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެނެސްފައިވުމުން، ދައުވާކުރާ ފަރާތުން މިދައުވާގައި ހުކުމްކުރަން އެދޭ ފައިސާއަކީ ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ދައުވާކުރާ ފަރާތަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާއެއްކަމަށް ސާބިތުނުވާކަމަށެވެ.

4- ދައުވާކުރާ ފަރާތާއި، ދައުވާލިބޭ ފަރާތާ ދެމެދުގައި ވެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމަށް ބެލުމުން، ކޮންމެ މީލާދީ މަހެއްގެ 10 ވަނަ ދުވަހުގެ ކުރިން ބިމުގެ ކުލީގެ ގޮތުގައި މަހަކު -/63,360ރ. (ފަސްދޮޅަސްތިންހާސް ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ރުފިޔާ) ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ދައުވާކުރާ ފަރާތަށް ދައްކަންޖެހޭނެކަމާއި، އެގޮތުން ކުލީގެ ގޮތުގައި ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން 03 މަހުގެ ކުއްޔަށްވާ -/190,080ރ. (އެއްލައްކަ ނުވަދިހަހާސް އަށްޑިހަ ރުފިޔާ) ދައްކާފައިވާކަމާއި، މިފައިސާއިން 12 މަސްދުވަހަށް ބަހާލައިގެން، މަހަކު -/15,840ރ. (ފަނަރަހާސް އަށްސަތޭކަ ސާޅީސް ރުފިޔާ) ގެ މަގުން ކުލީގެ ފައިސާއިން، 12 މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިތުރުން ހާޟިރުކުރުމުގެ ފައިސާއާއި، އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުލި ހިނގަން ފަށާނީ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 ދުވަހުގެ ފުރުޞަތުދޭނެކަމާއި، ޑިޕޮސިޓްގެ ގޮތުގައި 03 މަހުގެ ކުއްޔަށްވާ -/190,080ރ. (އެއްލައްކަ ނުވަދިހަހާސް އަށްޑިހަ ރުފިޔާ) ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ދައްކާފައިވާކަމާއި

މިފައިސާއަކީ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ދައްކަންޖެހޭ ކުއްޔާއި، ބިލު ނުވަތަ ފީ ނުދައްކައިފިނަމަ، ނުވަތަ ތަނަށް ގެއްލިގެން ކުރަންޖެހޭ މަރާމާތެއް ނުކޮށްފިނަމަ އެކަމަށް ޚަރަދުކުރުމަށް ބެހެއްޓިފައިވާ ފައިސާއެއްކަމާއި، ތަނުގެ މެއިންޓެނަންސް ފީގެ ގޮތުގައި ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ކޮންމެ މަހެއްގެ 10 ވަނަ ދުވަހުގެ ކުރިން -/5,088ރ. (ފަސްހާސް އަށްޑިހައަށްރުފިޔާ) ދައްކަންޖެހޭނެކަމާއި، އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތާރީޚުގައި މަހުކުލި ނުދައްކާ ހާލަތުގައި، ފާއިތުވާ ކޮންމެ ދުވަހަކަށް ކުލީގެ 0.5% (ސުމެއް ޕޮއިންޓް ފަހެއް އިންސައްތަ) ޖޫރިމަނާގެ ގޮތުގައި ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ދައްކަންޖެހޭނެކަމާއި، އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތާރީޚަށް ކުލި ނުދައްކައިފިނަމަ، ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ފައިސާ ދެއްކުމަށް ދޭނީ 01 (އެކެއް) މަސްދުވަސްކަމާއި، އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ފައިސާ ނުދައްކައިފިނަމަ، އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށްގެނެސް، 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ނޯޓިހަކާއެކު ތަންހުސްކުރުމަށް އެންގުމުގެ ބާރު ދައުވާކުރާ ފަރާތަށް ލިބިގެންވާކަމާއި، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ތަން ހަވާލުކުރެވުނީ އެއްބަސްވުމުގެ ޖަދުވަލު 1 ގައި ބަޔާންވެގެންވާ ތަކެއްޗާއެކުގައިކަން އެނގެން އޮތެވެ.

5- މި މައްސަލާގައި ދިފާޢީ ދަފްޢު އަދި ހުށަހެޅުން އޮތް ނުކުތާ؛

5.1- ކުރިންވެސް ފާހަގަކުރިފަދައިން، ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ދިފާޢަކީ އެއްބަސްވުމުގެ ޖަދުވަލު 1 ގައި ބަޔާންވެގެންވާ (ތަން ހިންގުމަށް ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ) ތަކެތި ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ގެންދިޔުމާއި، އަދި އެތަނަށް ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން އެފަދަ ތަކެތި ވެއްދުން ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ހުއްޓުވައި ފޮނުން، ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ތަނުގައި ވިޔަފާރި ކުރުމަށް ނުވަތަ އެފަރާތުން އެއްބަސްވުމާ [illegible] ޚިލާފުވެފައިވާތީ، ކުލި ދައްކަން ނުޖެހޭނެކަމަށެވެ.

5.2- މިބުނެވުނު ނުކުތާ ނުވަތަ ދިފާޢީ ދަފްޢާ ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެއްބަސްނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން، މިމައްސަލާގައި ދިފާޢީ ދަފްޢު ސާބިތުކޮށްދިނުމުގެ ބާރު އޮންނާނީ، ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށެވެ. އެކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ބާރާ ގުޅޭ އުސޫލަށް ބަލާއިރުވެސް އެނގެން އޮތެވެ.

5.3- މި ނުކުތާއާ ގުޅިގެން ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ސަފްހާ 02 (ދޭއް) ލިޔުންތަކެވެ. މި ދެލިޔުމުގެ ފަރާތުން ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް އަދި ހުށަހެޅި ނުކުތާއަކީ ތަން ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ހަވާލުކުރުމަށްފަހު، އެތަނުގައި ހުރި ފަރުނީޗަރު ފަދަ ތަކެތި، ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ގެންދިޔަކަމާއި، އަދި ތަނުގައި ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ވެއްދި ތަކެތި ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެކަން މަނާކުރުމުން، ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ބޭނުންނުކުރެވިފައިވާ ކަމަށް ފެނިގެންދާ ލިޔުމެއްކަމަށެވެ.

-5.4 ދަޢުވާލިބި ފަރާތުން ހުށަހެޅި ހެކިންގެ ތެރެއިން އިންޑިޔާގެ ރައްޔިތެއް ކަމުގައިވާ ނިލެޝް ރަވީގެ ބަޔާން ބަލާއިރު، ނިލެޝް ރަވީއަކީ ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެވުނު ކުލީގެ އެއްބަސްވުމާ ގުޅޭކަންކަން އެނގޭ މީހެއްނޫނެވެ. އެހެންނަމަވެސް [illegible] 16 ދަޢުވާލިބި ފަރާތުން ކުއްޔަށް ހިފައިގެން އުޅުނުކަމާއި، އެތަނުގައި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ ފަރުނީޗަރު ހުރިކަމާއި، އެތަކެތި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ގެންދިޔަކަމާއި، ދަޢުވާލިބި ފަރާތުން ފަރުނީޗަރު ވައްދަން އުޅުނުން ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން (ތަންގައިހުރި [illegible]) އެކަން މަނާކުރިކަން އެނގޭކަމަށް މި ހެކިވެރިޔާ ބުނެފައިވެއެވެ.

-5.5 ދަޢުވާލިބި ފަރާތުން ހުށަހެޅި ހެކިންގެ ތެރެއިން ސ. ހިތަދޫ / ކެކިރީގެ، މުޙައްމަދު ވަޙީދުގެ ބަޔާން ބަލާއިރު، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ދެބަސްވުން އުފެދުނުފަހުން ކުލީގެ އެއްބަސްވުން އެފަރާތަށް ފިލައިފައިވާކަމާއި، ތަން ހަވާލުކުރުއިރު ތަންގައި ގޮސްދިޔައިރު، މޭޒު ހުރިކަމާއި، ތަނުގެ ކުލި ނުދިނުމުން ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ސާމާނު [illegible] 02 (ދެއް) ދުވަސްވަރުން ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ތަނުގައި ހުރި ޗީޒުތައް [illegible] ގެންދިޔަކަމާއި، ތަން ހިންގުމަށްޓަކައި ދަޢުވާލިބި ފަރާތުން ތަނަށް [illegible] [illegible] ފަރުނީޗަރު އެތަކެތި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން (ތަންގައިހުރި [illegible]) އެކަން މަނާކުރިކަން އެނގޭކަމަށް މި ހެކިވެރިޔާ ބުނެފައިވާކަން އެނގެން އޮވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ކުއްޔާ ގުޅޭގޮތުން ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި މަޝްވަރާ ކުރެވުނުކަމެއް ނުވަތަ ނުކުރެވުނުކަން ނޭނގޭކަމަށް ހެކިވެރިޔާ ބުނެފައިވެއެވެ.

-5.6 ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން މި މައްސަލައިގެ ދަޢުވާފޮތާއެކު ހުށަހެޅި ސިޓީތަކަށް ބަލާއިރު، ދަޢުވާލިބި ފަރާތުން ކުލި ނުދައްކާތީ އެކި ފަހަރުމަތިން ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ދަޢުވާލިބި ފަރާތަށް ނޯޓިސް ދީފައިވާކަން އެނގެން އޮވެއެވެ. އަދި 17 ޖޫން 2019 ގައި ދަޢުވާލިބި ފަރާތުން ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް ފޮނުވި ސިޓީއިންވެސް ދަޢުވާލިބި ފަރާތުން ދައްކަންޖެހޭ ނުދައްކައިވާ ކުލި ވާކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

-5.7 [illegible] ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ދިން ބަޔާނުގައި، އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތު ނިމުމަށް [illegible] [illegible] ދަޢުވާލިބި ފަރާތުން ދޫކޮށްލަންވާކަމާއި، [illegible] ދޫކޮށްލުމުން [illegible] ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ތަންގައި ހުރި ތަކެތި [illegible]، ތަނަށް ތަކެތި ވައްދަން މަނާކުރާ [illegible] ދަޢުވާލިބި ފަރާތަށް ތަނުގެ ތަޅުދަނޑި [illegible] [illegible]، [illegible] ދަޢުވާލިބި ފަރާތުން [illegible] ވެސް، ދަޢުވާލިބި ފަރާތުން ހުށަހެޅި 02 ހެކިންގެ [illegible] ދަޢުވާލިބި ފަރާތުން [illegible] ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ތަންގައި ހުރި ޗީޒުތައް [illegible]، [illegible]

ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ތަނަށް ވެއްދުން ހުއްޓުވާފައިވާކަން އެނގެން އޮތްނަމަވެސް، މިފިޔަވަޅު ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އަޅާފައިވަނީ އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ކުލި ދައްކަމުންދަނިކޮށްކަން އެނގެން ނެތުމުންނާއި، އަދި ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ހެކިންގެ ތެރެއިން މުޙައްމަދު ވާފިރުގެ ބަހުންވެސް ތަނުގައި ހުރި ތަކެތި ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ގެންދިޔައީ ކުލި ނުދައްކާތީ، ސިޓީ ނުވަތަ ނޯޓިސް ދިނުމަކާނުލައިކަން އެނގެން އޮތުމުން، ކުލި ނުދައްކާ ސަބަބު ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ބިނާކުރި ނަމަ ދިފާޢު ސަބަބަކަށް ދިފާޢެއްކަމުގައި ބަލައިގަނެވޭނެ ނިންމާލަމެވެ.

-5.8 ވީމާ، ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ބުނިފަދައިން، ކުލި ދައްކަންޖެހޭ ގޮތް ބަޔާންކޮށްފައިވާ، އެއްބަސްވުމުގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ޚިލާފުވެފައިވާކަން އެނގެން އެނގޭތީ، ތަނާ ގުޅިގެން މިހާތަނަށް ދައުވާކުރާ ފަރާތަށް ލިބެންޖެހޭ ކުއްޔާއި، މެއިންޓެނަންސް ފީ ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ކިބައިން ދައުވާކުރާ ފަރާތަށް ނަގައިދީ، ތަން ހުސްކޮށް ދައުވާކުރާ ފަރާތާ ހަވާލުކުރުމަށް ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތުން އަންގަންޖެހޭކަން އެނގެން އޮންނަކަމަށް.

-6 ކުއްޔާއި، މެއިންޓެނަންސް ފީ ނުލިބިވަނީ 2019 ވަނަ އަހަރުގެ މެއި މަހުން ފެށިގެންކަން މި މައްސަލައިގައި ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި (ޑޮކިއުމަންޓް-7) ސްޓޭޓްމަންޓަށް ބެލުމުން އެނގެއެވެ. މިކަމާ ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން އިންކާރުކޮށްފައި ނުވެއެވެ. އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އެޑްވާންސްގެ ގޮތުގައި ބަހައްޓާފައިވާ ފައިސާއަކީ ކުލީގެ ބޭނުމަށް އިތުރުވާ ފައިސާއެއްކަން އެނގެން އޮންނައިރު، ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި މިބުނެވުނު ސްޓޭޓްމަންޓުން 2019 ވަނަ އަހަރުގެ މެއި މަހާއި، ޖޫން މަހުގެ ކުލިން އުނިކުރުމުން އެޑްވާންސް ފައިސާ އޮޅުގައި ޚަރަދުވާކަމާއި، އަދި އޭގެ ފަހުން ހިނގާދިޔަ ފުރިހަމަ ކުލިތަކުން އެނގެން އޮންނައިރު، މިހާރުވެސް ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ދެބަސްވެފައިވާ ނުވަތަ އިންކާރުކޮށްފައިވާކަމެއް ނުވެއެވެ.

ވީމާ، 2019 ވަނަ އަހަރުގެ މެއި މަހާއި، ޖޫން މަހުގެ ކުލިން އެޑްވާންސް ފައިސާ އުނިކޮށް އެ 02 މަސް، ކޮންމެ މަހަކު -/47,520ރ. (ސާޅީސްހަތްހާސް ފަސްސަތޭކަ ވިހިރުފިޔާ) ގެ މަގުން ޖެހޭ ކުއްޔާއި، އަދި 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުލައި މަހުން ފެށިގެން ތަންހުސްކޮށް، ހަވާލުކުރާދުވަހާ ހަމައަށް މަހަކު -/63,360ރ. (ފަސްދޮޅަސްތިންހާސް ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ރުފިޔާ) ގެ މަގުން ކުލީގެ އިތުރުން، 2019 ވަނަ އަހަރުގެ މެއި މަހުން ފެށިގެން ތަންހުސްކޮށް، ހަވާލުކުރާދުވަހާ ހަމައަށް މެއިންޓެނަންސް ފީގެ ގޮތުގައި މަހަކު -/5,088ރ. (ފަސްހާސް އަށްޑިހަ އަށްރުފިޔާ) ގެ މަގުން ފައިސާއަކީ ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ދައުވާކުރާ ފަރާތަށް އަދާކުރަންޖެހޭނެ ފައިސާއެއްކަމެވެ.

-7 ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން، އެފަރާތަށް ލިބެންޖެހޭ ކުލި އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ނުލިބޭތީ، އެއްބަސްވުމުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދުވާލަކަށް ކުލީގެ 0.5% (ސުމެއް ޕޮއިންޓް ފަހެއް އިންސައްތަ) އަދަދު ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާއަށް ދަޢުވާގައި (ދައުވާފޮތުގެ 8.3 ވަނަ ނަންބަރުގައި) އެދިފައިވެއެވެ. ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ފޮނުވާފައިވާ ނޯޓިސްތަކުގައި (ދައުވާފޮތާއެކު ހުށަހަޅާ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ ސިޓީ ނަމްބަރު ނޯޓިސްތަކުގައި) މި ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާއަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ ދުވާލަކަށް ކުލީގެ 0.05% (ސުމެއް ޕޮއިންޓް ސުމެއް ފަހެއް އިންސައްތަ) އަދަދު ފައިސާއަށްކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

މި މައްސަލައިގެ ދައުވާފޮތުގެ 8.3 ވަނަ ނަންބަރުގައި، އެއްބަސްވުމުގެ 11 ވަނަ މާއްދާއާ ހަވާލާދީ ޖޫރިމަނާގެ ގޮތުގައި ދުވާލަކަށް ކުލީގެ 0.5% (ސުމެއް ޕޮއިންޓް ފަހެއް އިންސައްތަ) އަދަދު ފައިސާއަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން އެދުމުން، މިފައިސާ ހިސާބުކުރި ގޮތުގެ ތަފްސީލު (ދައުވާފޮތާއެކު ޑޮކިއުމަންޓް-7 ގެ ގޮތުގައި ހުށަހެޅި) ސްޓޭޓްމަންޓްގައި ދީފައިވާއިރު، ފައިސާ ހިސާބުކޮށްފައިވަނީ ދުވާލަކަށް ކުލީގެ 0.5% (ސުމެއް ޕޮއިންޓް ފަހެއް އިންސައްތަ) ގެ ގޮތުން ދުވަސްކަން އެނގެން އޮވެއެވެ. އެހެންކަމުން، އެއްބަސްވުމުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ހޯދުމަށް އެދޭ ފައިސާ ހޯދުމަށް އެދުން އަސްލަކީ، ހިސާބުކުރަން ބޭނުންކޮށް، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން އެދުނުގޮތަށް މިފައިސާ އެއްބަސްވުމުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ނަގައިދެވިދާނެކަމަށް ނުފެނެއެވެ.

އަދި މިބާވަތުގެ ފައިސާ ނަގައިދިނުމުގައި މިހާރު ސުޕްރީމްކޯޓުން ބަލައިގަންނަވާ އުސޫލަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/28 ހަސަން އަލިމަނިކު ވ. އަޙްމަދު ޒާހިރު SC (2021) 50 މި ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައެޅުއްވާފައިވާގޮތުން، ޕެނަލްޓީ ކްލޯޒްއެއް ނުވަތަ ލިކުއިޑޭޓެޑް ޑެމޭޖަސްގެ ގޮތުގައި ބެލެވޭ މާއްދާއެއްގެ މައްޗަށް ކަމުގައިވާނަމަވެސް، އެފަދަ މާއްދާއެއް ބޭނުންކުރާނަމަ އެ މާއްދާގެ ދަށުން ބަދަލެއް ނަގައިދިނުމުގައިކަމަށް އެ ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވުމުން، އެހެނަމަވެސް ބަލައިލެވުނުއިރު، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ހޯދުމަށް އެދޭ ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާއަކީ ޕެނަލްޓީ ކްލޯޒް (penalty clause) އެއް ނުވަތަ ލިކުއިޑޭޓެޑް ޑެމޭޖަސްގެ ގޮތުގައި ބެލެވޭ މާއްދާއެއްގެ ދަށުން ހޯދުމަށް އެދޭ ފައިސާއަކަށް އެނގެން ނެތުމާއި، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން އެދުނުގޮތަށް ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާއަށް ޝަރީޢަތުން ނަގައިދެވޭނެ ފައިސާއެއްނޫނެވެ.

-8 ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ޚަރަދުކުރި، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތާ ބޭން ހަވާލުކުރާ ދުވަހާ ހަމައަށް، އަޅާލުމާ ފެނާއި، ކަރަންޓާއި، އަދި މިނޫނަސް ޚަރަދުގެ ބިލުތަކަށް، އެބިލުތަކަށް ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ޖިނާޔަތްކުރާކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް އެދިފައި އޮތް ޑިޕޮޒިޓް ބަލާއިރު، މި މައްސަލައިގެ ހުށަ ވިސްތާރުކޮށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި "އެސް.ޖީ.އެސް ލޯ ފާމް ރިސީޓް" ޑޮކިއުމަންޓް 16 ގެ ބާވަތްތަކުގެ ރިސީޓް" އަށް ބެލުމުން، ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ޚަރަދުކުރި، ބަޔާނާ ޑޮކިއުމަންޓް 18

ނޮވެމްބަރު 2019 ގައި ދައުވާކުރާ ފަރާތާ ހަވާލުކުރިކަން އެނގެން އޮވެއެވެ. އެހެންކަމުން، ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެދުނުފަދައިން ތަންހުސްކޮށް ދައުވާކުރާ ފަރާތާ ހަވާލުކުރުމަށް ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތުން މިހާރު އަންގަންޖެހޭ ސަބަބެއްނެތެވެ.

ދައުވާކުރާ ފަރާތުން، ހެކި ލިސްޓު ހުށަހަޅާފައިވަނީ 25 ނޮވެމްބަރު 2020 ގައެވެ. ހެކި ލިސްޓު ހުށަހަޅާފައިވަނީ ތަންހުސްކޮށް، ދައުވާކުރާ ފަރާތާ ތަން ހަވާލުކުރިތާ 01 (އެކެއް) އަހަރުދުވަސް ފަހުން ކަމުގައިވާއިރު، ތަނާ ގުޅޭ ބިލްތަކެއް ނުދައްކައި އޮވެގެން ނުވަތަ [illegible]، އެފަދަ [illegible] ހިނގާފައިވާކަން ދައުވާކުރާ ފަރާތަށް މި މައްސަލައިގެ [illegible] ހުށަހަޅައިގެން އޮތްނަމަވެސް، [illegible] [illegible] ހުށަހަޅާފައި ނުވާތީ، ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެދުނު ފަދައިން މި މައްސަލަ ނިންމާދިނުމަށް، ބިލްތަކާ އެފަދަ [illegible] ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ޒިންމާވާންޖެހޭކަމަށް [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތަށް ނުފެންނަކަމާއި، އަދި އެ ސަބަބަށްޓަކައި، އެއްބަސްވުމުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ބެހެއްޓުން ޑިޕޮސިޓްކަމަށްވާ -/190,080ރ. (އެއްލައްކަ ނުވަދިހަހާސް އަށްޑިހަ ރުފިޔާ) އަދި ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ދައުވާކުރާ ފަރާތަށް ދައްކަންޖެހޭ ކުއްޔާއި، މެއިންޓެނަންސް ފީއާއި ފައިސާގެ ތެރެއިން ކަނޑައި، ނިމުމަކަށް ގެންނަންޖެހޭ ފައިސާއެއްކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

-9 ވީމާ، ކުރިން ދެންނެވުނު [illegible] ފަދައިން، ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ތަނުގެ ކުލި އަދާކޮށްފައި ނުވާތީ، ތަންހުސްކޮށް ދައުވާކުރާ ފަރާތާ ތަން ހަވާލުކުރުމާ ހަމައަށް (17 ނޮވެމްބަރު 2019 ގެ ނިޔަލަށް) ދައުވާކުރާ ފަރާތަށް ލިބެންވާ ކުއްޔާއި، މެއިންޓެނަންސް ފީ ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ބިލުން ދައުވާކުރާ ފަރާތަށް ނަގައިދީ، މިގޮތުން ޖުމްލަ ފައިސާއިން ޑިޕޮސިޓް ފައިސާ އުނިކޮށް މައްސަލަ [illegible]، އަދި މިގޮތުގެ މައްޗަށް މައްސަލަ ނިންމާއިރު، ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ދައުވާކުރާ ފަރާތަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާއަކީ؛

-9.1 ކުލީގެ ގޮތުގައި 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ދެ މަހާއި، ޖޫން މަހުގެ ކުލިން އެޑްވާންސް ފައިސާ އުނިކޮށް އެ 02 މަހަށް، ކޮންމެ މަހަކު -/47,520ރ. (ސާޅީސްހަތްހާސް ފަސްސަތޭކަ ވިހި ރުފިޔާ) ގެ ހިސާބުން ޖުމްލަ -/95,040ރ. (ނުވަދިހަފަސްހާސް ސާޅީސް ރުފިޔާ) އާއި،

-9.2 ކުލީގެ ގޮތުގައި 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުލައި މަހުން ފެށިގެން 17 ނޮވެމްބަރު 2019 ގެ ނިޔަލަށް ހިނގާފައިވާ 04 (ހަތަރެއް) މަހާއި، 17 (ސަތާރަ) ދުވަހަށް، -/63,360ރ. (ފަސްދޮޅަސްތިންހާސް ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ރުފިޔާ) ގެ ހިސާބުން ހިސާބުކުރުމުން ޖުމްލަ -/289,344ރ. (ދެލައްކަ އަށްޑިހަނުވަހާސް ތިންސަތޭކަ ސާޅީސްހަތަރެއް ރުފިޔާ) އާއި،

-9.3 މެއިންޓެނަންސް ފީގެ ގޮތުގައި، 2019 ވަނަ އަހަރުގެ މެއި މަހުން ފެށިގެން 17 ނޮވެންބަރު 2019 ގެ ނިޔަލަށް ހިސާބުކުރާ 06 (ހައެއް) މަހާއި، 17 (ސަތާރަ) ދުވަހަށް، މަހަކު -/5,088ރ. (ފަސްހާސް އަށްޑިހައަށް ރުފިޔާ) ގެ މަގުން ހިސާބުކުރުމުންޖެހޭ 33,411/20ރ. (ތެތިރީސްހާސް ހަތަރުސަތޭކަ އެގާރަ ރުފިޔާ ވިހި ލާރި) އާއި،

އެކުޖުމްލަ 417,795/20ރ. (ހަތަރުލައްކަ ސަތާރަހާސް ހަތްސަތޭކަ ނުވަދިހަ ފަސް ރުފިޔާ ވިހި ލާރި) ގެ ތެރެއިން ޑިޕޮސިޓްކަމާ -/190,080ރ. (އެއްލައްކަ ނުވަދިހަހާސް އަށްޑިހަ ރުފިޔާ) އުނިކުރުމުންވާ 227,715/20ރ. (ދެލައްކަ ހަތާވީސްހާސް ހަތްސަތޭކަ ފަނަރަ ރުފިޔާ ވިހި ލާރި) އެވެ.

-10 ދައުވާކުރާ ފަރާތުން މި މައްސަލާގައި 01 (އެކެއް) ޝަކުވާ ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅިއެވެ. އެފަރާތުގެ ކިބައިން ސާބިތުކޮށްދޭން ބޭނުންވީ ނުކުތާއަކީ، ތަން ހަވާލުކުރި ތާރީޚާއި، އާރަތަން ކުލި ހިނގާނެކަމެވެ. މިކަންކަމަކީ ކިތާބީ ހެކިތަކުން ފެންނަންހުރި ކަންކަމަކަށްވާތީ، މި ނުކުތާގައި ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ޝަކުވާ ހުރި ހާސިލުކުރަންޖެހޭ ސަބަބެއް އޮތްކަމަށް ޝަރީޢަތަށް ނުފެންނާތީ، ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި މި ޝަކުވާ ހުރި ހާސިލުކޮށްދެވިފައިނުވާނެއެވެ.

-11 މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ދައުލަތުގެ ފަރާތުން މިކޯޓުގައި ތަހުޤީޤުކުރަން ހުއްޓުވާލެވިފައިވާ ފަރާތަށް މިކޯޓުން ފޮނުވި ނަންބަރު 144-B3-CR2/2021/3157 (12 އޮކްޓޯބަރު 2021) ތާރީޚު އެއްގޮތަށް އެފަރާތުން އަމަލުކޮށްފައި ނުވާތީ، ދައުލަތުގެ ފަރާތުން މިކޯޓަށް ހާޒިރުކުރުމަށް އަންގައި މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 144-B3-CR2/2021/219 (24 އޮކްޓޯބަރު 2021) އިއުލާނުން އާންމުކޮށް އަންގައި އިއުލާނުކޮށް، އެ އިއުލާނަށް ދައުލަތުގެ ފަރާތުން އިޖާބަދީފައިނުވާތީ، މި މައްސަލައިގެ ހަޤީޤަތް ނިންމައި، މައްސަލައިގެ ބުނުމުކުރައްވާފައި ދައުލަތުގެ ފަރާތުގެ ހާޒިރުނުވުމުގައެވެ.

ހުކުމް

ދެންފަހު، [illegible] މި މައްސަލާގައި، ދައުވާލިބޭ [illegible] 16 ގެ ކުރިން، މެއިންޓެނަންސް ފީގެ ގޮތުގައި، ޑިޕޮސިޓް ފައިސާއިން އުނިކޮށް، ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދައުވާކުރާ ފަރާތަށް

227,715/20ރ. (ދެލައްކަ ހަތާވީސްހާސް ހަތްސަތޭކަ ފަނަރަ ރުފިޔާ ވިހި ލާރި) ދައްކަންޖެހޭކަން މަދަނީ މިންގަނޑުން ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި،

ބުނެވުނު ފައިސާ ދައުވާކުރާ ފަރާތަށް ލިބިދިނުމުގެ ގޮތުން 23 ނޮވެންބަރު 2021 އިން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މިފައިސާ ސިވިލް ކޯޓަށް ދައްކައި، މިދަރަނި ހަވާލުކުރުމަށް ދައުވާލިބުން ކޯޓުން ބޭނުންގެ ފުރައިވާތީ ތިލިބޭއަށް އަންގައި، ކޯޓުން ބޭނުންގެ ފުރައިވާތީ ތިލިބޭގެ އައިރުގެސިންގައި ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމްކުރީ

އަބްދުއްނާޞިރު ޝަފީޤު

ޤާޟީ

ޗ: JS1343